

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe socio-umane

TEZĂ DE DOCTORAT

SUNETE ȘI SEMNIFICAȚII (REZUMAT)

Doctorand,

Bosoiu Bianca

Conducător științific,

Prof. univ. dr. Neagu Mariana

GALAȚI

2022

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe socio-umane

TEZĂ DE DOCTORAT

SOUNDS AND MEANINGS

Doctorand

Bosoiu Bianca

- 1. Președinte**
Prof. univ. dr. habil. Nicoleta IFRIM
Director Școala doctorală de Științe socio-umane,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
- 2. Conducător de doctorat,**
Prof. univ. dr. habil. Mariana NEAGU
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
- 3. Referent oficial**
Prof. univ. dr. Elena BUJA
Universitatea „Transilvania” din Brașov
- 4. Referent oficial**
Prof. univ.dr. Daniela DOBOȘ
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
- 5. Referent oficial**
Prof. univ. dr. habil. Lilians-Violeta NEGREA
Academia de Studii Economice din București

Seria U 1: Filologie – Engleză Nr. 21

GALAȚI

2022

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINTE INGINEREȘTI

- Seria I 1: **Biotehnologii**
- Seria I 2: **Calculatoare și tehnologia informației**
- Seria I 3: **Inginerie electrică**
- Seria I 4: **Inginerie industrială**
- Seria I 5: **Ingineria materialelor**
- Seria I 6: **Inginerie mecanică**
- Seria I 7: **Ingineria produselor alimentare**
- Seria I 8: **Ingineria sistemelor**
- Seria I 9: **Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE SOCIALE

- Seria E 1: **Economie**
- Seria E 2: **Management**
- Seria SSEF: **Știința sportului și educației fizice**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE UMANISTE ȘI ARTE

- Seria U 1: **Filologie- Engleză**
- Seria U 2: **Filologie- Română**
- Seria U 3: **Istorie**
- Seria U 4: **Filologie - Franceză**

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

- Seria C: **Chimie**

Domeniul fundamental ȘTIINȚE BIOLOGICE ȘI BIOMEDICALE

- Seria M: **Medicină**

Conținut

Cuvinte cheie: simbolism fonetic, fonosemantică, fonestem, onomatopee, iconicitate, lingvistică cognitivă, fonestetică, fonetică, fonologie.	5
Introducere	5
Justificarea cercetării.....	6
Întrebări de cercetare.....	6
Metodologia cercetării și corpusul.....	7
Capitolul 1: Simbolismul fonetic: Context teoretic și istoric.....	9
Capitolul 2: Simbolismul fonetic și semiotica cognitivă	12
Capitolul 3: Universalitate și specificitate în fonologie	14
Capitolul 4: Simbolismul fonetic: Specificitate în engleză și română	16
1. Simbolismul fonetic în cuvinte onomatopeice în engleză și română	16
2. Universalitate și tipologie în fonestemele din engleză și română.....	17
Capitolul 5: Simbolismul fonetic: Universalitate în engleză și română	18
1. Iconicitatea sunet-sens în foneme	18
2. Simbolismul fonetic universal în poezie: o analiză fonestetică.....	19
3. Simbolismul fonetic universal în cuvinte noi în limba engleză.....	21
6. Concluzii generale	22
Bibliografie selectivă.....	23

Cuvinte cheie: simbolism fonetic, fonosemantică, fonestem, onomatopee, iconicitate, lingvistică cognitivă, fonestetică, fonetică, fonologie.

Introducere

Această teză are ca scop furnizarea de dovezi empirice pentru existența simbolismului fonetic în limbaj, în principal dintr-o perspectivă trans-lingvistică, folosind limbile engleză și română ca limbi țintă de cercetare. Simbolismul fonetic sau fonosemantica, care încă se luptă să-și găsească locul între ramurile lingvistice, se referă la o corespondență între sunet și sens în anumite elemente lexicale, care se opune, astfel, bine-cunoscutului principiu lingvistic al limbajului arbitrar. Scopul este, prin urmare, de a afla dacă și în ce măsură, acest tip de conexiune non-arbitrară este o realitate psihologică în ambele limbi, prin examinarea diferitelor categorii lexicale.

Având în vedere faptul că în ultimele decenii aceste asociații non-arbitrare între forma fonetică și semnificația semantică au fost recunoscute treptat ca ocupând o mică, dar semnificativă parte a lexicoanelor din întreaga lume, această teză analizează, din perspectivă cognitivă, amploarea și productivitatea lor în limbile engleză și română, și, de asemenea, importanța lor în ceea ce privește învățarea limbilor străine pentru studenții români de limba engleză ca limbă străină. Simbolismul fonetic, care se referă la o relație iconică între semnificația semantică și forma fonetică, este înrădăcinat în proprietățile acustice și articulatorii ale fonemelor individuale și implică o legătură între sunet și diferite calități perceptuale (dimensiune, formă, gust, miros, etc.) care sunt examinate în această teză. În plus, asociațiile non-arbitrare sunt, de asemenea, analizate dintr-o perspectivă fonestetică.

Cercetarea actuală se bazează pe modelul triadic al semnului lingvistic, furnizat de semioticianul american Charles Sanders Peirce și pe taxonomia fenomenelor fonosemantice oferită de Wilhelm von Humboldt. Peirce, care a schimbat perspectiva asupra relației arbitrare dintre semnificant și semnificat, impusă de Saussure, subliniind importanța interpretării în procesul de decodare a sensului, a oferit o descriere elaborată a semnului lingvistic, văzut ca iconic, indexic sau simbolic. Astfel, acesta a introdus, prin primele două categorii, dimensiunea iconică sau non-arbitrară în limbaj. Clasificarea lui Humboldt vizează onomatopea, fonestemele și fonemele individuale iconice ca principalele trei tipuri de asociații fonosemantice. Aceste trei categorii sunt analizate separat în această teză dintr-o perspectivă trans-lingvistică, folosind limbile engleză și română pentru a explora tipologii și asemănări și pentru a oferi dovezi empirice în privința asociațiilor universale ale simbolismului fonetic.

Această teză, oferind o analiză fonetică și fonologică contrastivă a celor două limbi, plasează fonemele, cele mai mici unități sonore cu sens semantic, în centrul cercetării și, pe baza literaturii fonosemantice anterioare, demonstrează că iconicitatea în fonemele individuale este direct legată de locul și modul de articulare.

Justificarea cercetării

Principiul central al acestei cercetări este că, pe baza literaturii anterioare despre simbolismul fonetic, care demonstrează conexiuni universale între sunet și semnificație, o analiză contrastivă între engleză și română, în ceea ce privește proprietățile lor fonologice și fonosemantice, poate scoate la iveală asemănărilor și tipologiile celor două limbi și, cel mai important, ar putea fi utilizată ca parte a proceselor educaționale care implică predarea / învățarea limbii engleză ca limbă străină (EFL).

Prin urmare, principalele obiective implică furnizarea unei analize fonologice și fonosemantice contrastive între engleză și română și demonstrarea existenței unor asociații fonetice non-arbitrare, care pot fi explorate în numeroase domenii.

Domeniile semantice de investigare includ comparații interlingvistice între cuvintele onomatopoeice și fonestemice precum și texte literare. În plus, această lucrare investighează cuvintele nou adoptate în limba engleză pentru a demonstra că simbolismul fonetic, prin mijloace fonestetice, favorizează adoptarea cuvintelor noi precum și popularitatea acestora. Două experimente au fost folosite pentru a măsura dacă, și în ce măsură, aceste cuvinte cu potențial fonestetic pot fi utilizate în mod fructuos în predarea limbii engleze vorbitorilor nativi de limba română..

Întrebări de cercetare

Pe parcursul redactării acestei teze, pornind de la ipoteza centrală care a implicat demonstrarea fenomenelor fonosemantice, atât în limba engleză, cât și în limba română, au apărut mai multe direcții de cercetare care s-au transformat în întrebări de cercetare.

Capitolul patru urmărește cercetarea tipologiilor lingvistice în cele două limbi, bazându-se pe analiza relațiilor fonosemantice de natură indexică în onomatopee și fonesteme. Prin urmare, principalele întrebări au fost următoarele:

- 1. Având în vedere tipologiile celor două sisteme fonetice, pot conține cuvintele onomatopoeice din limbile engleză și română elemente fonosemantice comune?**
- 2. Sunt fonestemele o realitate psihologică atât în limba engleză, cât și în limba română?**

3. Folosesc fonestemele din limbile engleză și română, care aparțin aceluiași domeniu semantic, aceleași grupuri de consoane în poziție inițială?

Pentru a oferi dovezi suplimentare privind existența fonemelor individuale iconice în limbile engleză și română și în majoritatea limbilor vorbite, metodologia de cercetare a avut în vedere analizarea universalității în textele literare, utilizând o abordare fonestetică. Principala întrebare de cercetare a fost urmată de alte întrebări subsidiare:

4. Este simbolismul fonetic o realitate psihologică în textele literare din limbile engleză și română?

- i. Se referă fonemele fonosemantice la aceleași calități și emoții perceptuale în cele două limbi?
- ii. Manipulează autorii emoțiile cititorilor prin intermediul mecanismelor fonestetice?
- iii. Sporesc fonemele fonosemantice calitatea eufonică a textelor literare?

Ultima parte a acestei teze este dedicată analizării implicațiilor mecanismelor fonestetice în limba engleză, examinând dacă elementele lexicale noi, datorită potențialului lor expresiv, sunt favorizate în a fi adoptate ca parte a lexiconului limbii engleze. De asemenea, un experiment care a folosit studenți români de limbă engleză, studiată ca limbă străină la nivel gimnazial și liceal, a încercat să determine dacă, pe baza mecanismelor fonestetice universale, aceste cuvinte sunt mai ușor de învățat și de integrat în vocabularul lor:

5. Sunt lexemele fonestetice mai ușor de adoptat în lexiconul limbii engleze?

6. Poate simbolismul fonetic să influențeze învățarea limbilor străine și să faciliteze învățarea limbii engleze ca limbă străină?

Metodologia cercetării și corpusul

Această teză, care compară dintr-o perspectivă trans-lingvistică sistemele fonologice românești și engleze, utilizează în principal o abordare contrastivă fonosemantică, pentru a identifica asociațiile între sunete și semnificații.

Prin urmare, a fost utilizată o analiză contrastivă pentru a examina asemănările și diferențele dintre cuvintele onomatopice referitoare la sunetele produse de animale, folosind paisprezece perechi de sunete imitative din limbile engleză și română. Cercetarea s-a bazat pe două surse online, un articol cuprinzător pe Wikipedia despre onomatopoeie în limbi din întreaga lume (https://en.wikipedia.org/wiki/Cross-linguistic_onomatopoeias) și lista lui Daniel Abbott de cuvinte onomatopice (<http://www.eleceng.adelaide.edu.au/Personal/dabbott/animal.html>). Deși multe alte surse au fost investigate, acestea două au oferit cele mai detaliate și complete

informații, oferind transcrieri fonetice pentru fiecare cuvânt onomatopeic. Cele paisprezece perechi au fost considerate reprezentative pentru întreaga categorie de cuvinte onomatopeice, deoarece au fost alese în funcție de criteriile de frecvență și expresivitate. Datele cantitative și o analiză fonosemantică calitativă au fost utilizate într-o abordare mixtă, pentru a investiga utilizarea fonemelor individuale iconice care denotă dimensiunea.

Abordarea bazată pe metode mixte a fost folosită și pentru a investiga, dintr-o perspectivă fonosemantică interlingvistică, anumite categorii de fonesteme. Datele cantitative pentru limba engleză au fost colectate din cercetările anterioare ale lui Mubarak (2009, 2013) și Smith (2017), inclusiv unele surse online care au furnizat informații valoroase (<https://davidappleyard.com/phonesthemes-and-sound-symbolism.html>). Cercetarea lexicografică a fonestemelor *fl-* și *zb-* din limba română a fost realizată prin căutare manuală, folosind cea mai cuprinzătoare și precisă sursă: Dictionarul Explicativ al Limbii Române (1998).

Fonestemele care conțin grupul inițial *fl-* au fost analizate contrastiv în limbile engleză și română, dezvăluind multe asemănări lexicale și semantice, în timp ce fonestemele care conțin grupul inițial *zb-*, specifice limbii române, au dezvăluit particularități specifice limbii române.

Capitolul al cincilea investighează asemănările dintre engleză și română în ceea ce privește utilizarea fonemelor iconice individuale în literatură și în elemente lexicale noi. Instrumentul de cercetare utilizat a fost metoda mixtă, deoarece ancheta se bazează atât pe date cantitative, cât și pe date calitative.

Abordarea fonosemantică cognitivă a fost combinată cu metodologia structuralistă în examinarea a trei poezii din cele două limbi, recunoscute pentru calitățile eufonice. Prin urmare, asociațiile între sunet și sens au fost analizate în ultimele două strofe ale poemului „Corbul”, scris Edgar Allen Poe și publicat în 1845, poemul „Plumb”, scrisă de George Bacovia (1900) și strofa refren a poemului „Jabberwocky” scris de Lewis Carroll (1871).

Analiza discursului literar a fost aplicată pentru a investiga poemele „Corbul” și „Plumb”, datorită dimensiunii sale dinamice, măsurând astfel amploarea fonetico-emoțională a textelor. Studiul de caz a fost folosit pentru a investiga strofa refren din „Jabberwocky” datorită gradului ridicat de minuțiozitate al analizei, examinând, dintr-o perspectivă semiotică cognitivă, cele trei nivele de iconicitate, folosind modelul triadic al lui Charles Sanders Peirce.

Metoda mixtă, folosind constatări cantitative și calitative, a fost, de asemenea, preferată în examinarea potențialului fonestetic al noilor elemente lexicale din limba engleză. Prin urmare, douăzeci și două de adjective, care au intrat în iunie și octombrie 2019 și în ianuarie 2020 în Dictionarul Oxford al Limbii Engleze, au fost investigate în ceea ce privește

dimensiunea fonestetică. Cercetarea s-a axat, de asemenea, pe două experimente al căror scop a fost de a determina dacă noile cuvinte iconice pot fi asimilate mai ușor de către studenții români. Aceste experimente s-au bazat pe ipoteza că aceste calitățile fonestetice ale sunetelor sunt universale și, prin urmare, mai ușor de recunoscut de vorbitorii non-nativi de limba engleză.

Capitolul 1: Symbolismul fonetic: Context teoretic și istoric

Scopul acestui capitol este de a oferi un fundal teoretic și istoric al symbolismului fonetic, o ramură a lingvisticii care se constituie abordarea centrală a acestei teze. Una dintre principalele preocupări este de a clarifica rolul și amploarea asociațiilor non-arbitrare (iconice), recunoscând în același timp preeminența naturii arbitrară a limbajului.

Încercările de defini symbolismul fonetic și de a-i oferi locul potrivit între ramurile lingvistice nu au fost niciodată consecvente și, probabil, acesta este unul dintre motivele care au provocat mai multă confuzie cu privire la acesta. Pentru a furniza symbolismului fonetic un cadru teoretic, unii lingviști au încercat să-l definească ca fiind un fenomen în care „o unitate de sunet, cum ar fi un fonem, silabă, caracteristică sau ton [poate] merge dincolo de funcția sa lingvistică ca o unitate contrasivă, fără sens, pentru a exprima în mod direct un anumit înțeles” (Nuckolls 1999: 228), sau ca o „legătură directă între sunet și înțeles” (Hinton et al 1994:1).

Acest capitol încearcă să ofere o perspectivă cronologică a symbolismului fonetic de-a lungul timpului, începând cu primele explicații filosofice din antichitate și terminând cu studiile empirice actuale. Această perspectivă diacronică, care acoperă argumente pentru și împotriva symbolismului fonetic de-a lungul a peste două mii de ani, încearcă să surprindă modul în care gândirea lingvistică a evoluat de-a lungul secolelor și modul în care progresul științific din secolul XXI a adăugat greutate cercetării empirice, folosind neuroștiința și psiho-lingvistica pentru a oferi dovezi importante.

Întrebarea cu privire la natura cuvintelor a fost pusă pentru prima dată în urmă cu mai mult de două mii de ani într-unul dintre dialogurile lui Platon, *Cratylus*, în care Socrate și discipolii săi, Cratylus și Hermogenes, dezbate asupra naturii cuvintelor și asupra relației dintre sunet și sens. Cratylus, prin scrierile lui Platon, devine cel mai vechi avocat cunoscut al fenomenelor fonosemantice, susținând că există o legătură inerentă între forma acustică și conceptul pe care îl denotă, pledând pentru o asociere naturală între sunet și semnificație.

În secolul al XVII-lea, la mult timp după scrierile lui Platon, filosoful John Locke s-a exprimat împotriva ideii de asocierii a sunetului cuvintelor cu sensul acestora, stabilind un punct de vedere convenționalist exagerat, unul care exclude orice tip de simbolism fonetic. Poziția lui Locke a avut un anumit grad de adevăr, deoarece niciun semn lingvistic nu poate fi plasat în afara oricărei caracteristici arbitrare, mai ales dacă trebuie să luăm în considerare sistemul de limbi moștenit într-o manieră convențională. În consecință, teoria „dacă nu totul atunci nimic”, care a găsit ecou în majoritatea abordărilor structuraliste asupra naturii arbitrare a limbajului, a dominat cercetarea lingvistică în secolul al XX-lea.

Cu toate acestea, în secolul al XVIII-lea, prin vocile lui Gottfried Leibniz și Wilhelm von Humboldt, se admite un anumit grad de iconicitate în limbaj, deschizând calea către studiile lingvistice din a doua jumătate a secolului al XX-lea care au recunoscut, deși într-o măsură limitată, anumite tipuri de semne motivate. Filosoful german Wilhelm von Humboldt (1836), a fost primul care a analizat temeinic fenomenul fonosemantic, identificând trei tipuri de relație între sunet și sens în limbaj: *onomatopeele*, *clusteringul* și *iconicitatea*, care sunt explorate în teza actuală, utilizând aceeași taxinomie.

Cu toate acestea, scrierile despre fonosemantică din secolele al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, deși inovatoare, au fost eclipsate de dogma arbitrarului în limbaj introdus de lingvistul elvețian Ferdinand de Saussure. Opoziția împotriva principiului Saussurrean a fost văzută, încă din al doilea deceniu al secolului al xx-lea, ca o amenințare la moștenirea sa lingvistică. Deși majoritatea lingviștilor au evitat să contrazică direct teza lui Saussure, lingvistul danez Otto Jespersen a criticat viziunea sa asupra naturii arbitrare a limbajului, în special pentru minimizarea rolului iconicității. În prima jumătate a secolului al XX-lea, Jespersen a văzut în simbolismul fonetic mecanismul cel mai potrivit pentru a explica nașterea limbajului și a afirmat, de asemenea, că simbolismul fonetic este un fenomen activ și productiv care modelează și îmbogățește limbile vorbite pe glob. Jespersen (1922) a scris, de asemenea, despre fonestemele inițiale *fl-* și *gl-*, situate în poziție inițială în anumite cuvinte, care aparțin aceluiași domeniu semantic (de exemplu, *fl-* consoană cluster se referă în principal la mișcare în timp ce *gl-* se referă la lumină). John Rupert Firth a numit astfel de cuvinte *fonesteme*, patentând astfel acest termen care descrie o categorie de cuvinte din aceeași arie semantică, care încep cu aceleași sunete, analizate pe larg în capitolul patru.

O serie de experimente behavioriste au avut loc între anii 1920 și 1950 pentru a investiga arbitrarul în limbaj. Unul dintre primele experimente fonosemantice a fost realizat de lingvistul german Edward Sapir (1929), care a prezentat subiecților vorbitori de limba engleză anumite perechi de cuvinte fictive, bazate pe un singur contrast fonetic, de exemplu, *mil* și *mal*,

atribuindu-le sensuri opuse, de exemplu, „masă mică” și „masă mare”. Astfel, 80% dintre subiecți au asociat vocala închisă anterioară /i/ cu „dimensiuni mici”, iar vocala deschisă posterioară /a/ a fost asociată cu „dimensiuni mari”. Stanley Newman (1933), unul dintre studenții lui Sapir, încercând să extindă cercetarea mentorului său și să ofere dovezi suplimentare pentru asocierile dintre sunet și sens, a arătat că fonemele vocale pot fi plasate pe o scară de la „mic” la „mare”. Newman a concluzionat că acest lucru este explicat prin factorii acustici, articulari și biologici.

În secolul XXI, Ramachandran și Hubbard (2001) au folosit cuvintele fictive *bouba* și *kiki* într-un experiment care a arătat că 95% dintre participanți au potrivit *bouba* cu conceptul de "rotunjime" și *kiki* cu semnificația "ascuțit". Aceste experimente au identificat două tipuri de manifestări fonosemantice: *simbolismul sunet-dimensiune* și *simbolismul sunet-formă*.

Johansson și Zlatev au analizat în 2013 fonosemantica deixisului spațial și au constatat că iconicitatea se explică prin fenomene articulare și acustice. Ei au subliniat, de asemenea, importanța proceselor fizice ale organelor de vorbire care, prind gradul de deschidere al articulatorilor vocali, transferă iconicitate vocalelor închise și deschise.

Într-un articol publicat în 2017, Knoeferle și colaboratorii săi au analizat mai profund problema simbolismului dimensiunii și formei, demonstrând că, pe lângă factorii articulari și biologici, trăsăturile acustice ale vocalelor sunt, de asemenea, responsabile pentru valoarea lor simbolică. Dimensiunea acustică a fost menționată pentru prima dată de John Ohala, faimos pentru "teoria codului de frecvență", în care demonstrează că mișcările faciale și sunetele vocalice par să reflecte anumite semnificații iconice. În opinia lui Ohala, un formant F0 ridicat sugerează dimensiuni reduse și supunere, în timp ce un formant F0 scăzut implică dimensiuni mari, "autoritate" și "agresivitate".

Multe studii recente au încercat să sugereze că simbolismul sonor poate influența dobândirea vocabularului și poate oferi răspunsuri legate de evoluția limbajului. Într-unul dintre aceste studii, Monaghan și colaboratorii săi (2014) au arătat, analizând un corpus de mari dimensiuni al limbii engleze, că asocierile dintre sunet și sens sunt extrem de sistematice și că sistematicitatea este un factor cheie în dobândirea limbii.

În plus, simbolismul sonor a fost adesea legat de teoriile originii limbajului, iar studiul lui Damian Blasi (2016) privind iconicitatea în limbile vorbite pe glob a arătat că sunetul /n/ este prezent în majoritatea vocabulelor de astăzi în cuvântul *nas*, arătând o iconicitate articulatorie conservată de-a lungul timpului. Prin urmare, simbolismul fonetic este rezistent la schimbările fonetice, iar cuvintele fonosemantice păstrează simbolismul original al limbajului primordial.

Astfel, cum s-a subliniat deja, simbolismul fonetic nu trebuie perceput ca un opozant al naturii arbitrare a limbajului, ci mai degrabă ca un colocatar al aceluiași teritoriu, limba, care nu se poate baza exclusiv pe explicații arbitrare sau non-arbitrare. Iconicitatea, deși o predispoziție foarte subtilă în lexicoane (cu excepția limbilor care au clase de cuvinte fonosemantice), poate furniza informații valoroase cu privire la originea limbajului sau privind legătura dintre limbaj și minte. În plus, simbolismul fonetic este utilizat intens într-o multitudine de domenii socio-economice (de exemplu, publicitate, literatură, discurs public etc.) și poate schimba perspectiva asupra modului în care putem să învățăm noi limbi.

Capitolul 2: Simbolismul fonetic și semiotica cognitivă

Acest capitol continuă investigarea fenomenelor fonosemantice non-arbitrare și este centrat pe teoriile semiotice cognitive moderne care s-au dezvoltat în ultimele decenii ale secolului al XX-lea. Scopul general este de a introduce contextul simbolismului fonetic actual oferind astfel cadrul pentru analizele cognitive semiotice în partea metodologică. Prin urmare, în centrul acestui capitol se află teoriile lui Charles Sanders Peirce, care a oferit cea mai cuprinzătoare abordare a semnului lingvistic și ale cărui studii sunt folosite pentru a diferenția între mai multe tipuri de relații non-arbitrare în limbaj. Perspectiva lui Peirce asupra iconicității și taxonomia asocierilor fonosemantice propusă de Humboldt stau la baza cercetărilor prezentei lucrări.

Semantica structuralistă, în relația dintre concept și imaginea acustică, a ignorat modul în care procesele minții intervin în decodificarea semnificației. Studiul limbajului a fost, astfel, separat de operațiile mentale, iar lexemele și valoarea lor semantică au fost separate de factorul cognitiv, cuvintele fiind analizate numai în raport cu alte cuvinte aparținând aceluiași sistem lingvistic. Pentru o perioadă foarte lungă de timp în istoria lingvisticii, sensul a fost strict lexical.

Dintr-o perspectivă diacronică, primul care a investigat relația dintre forma sonoră și sens, a fost lingvistul elvețian Ferdinand de Saussure. Semnul lingvistic al lui Saussure este constituit dintr-un element sonor sau un *semnificant* și un concept sau un *semnificat*, care sunt interdependente și reciproc responsabile pentru sensul cuvintelor. Principalul principiu al lui Saussure este că elementul sonor și conceptul nu au o legătură naturală care să motiveze asocierea lor, proclamând astfel arbitrariul semnului lingvistic. Semnul arbitrar impus de lingvistul elvețian a ridicat numeroase semne de întrebare, în special în cercetările fonosemantice de astăzi, care critică lipsa unui referent material (semnificantul lui Saussure era un construct mental) și eșecul în ierarhizarea semnificatului asupra semnificantului (sens înainte

de sunet). Sensul este, pentru Saussure, un atribut al relației dintre semne, deoarece nimic nu poate avea sens decât dacă este legat de alte semne. Prin urmare, sensul este opozițional și totul dobândește sens numai prin contrast cu alte elemente semnificative ale aceluiași sistem.

Arbitrariul relației dintre semnificant și semnificat a fost subliniat pe larg devenind o "caracteristică" a limbajului (Hockett 1958) și orice asociere intrinsecă între cele două este imposibilă dacă se ia în considerare numărul imens de cuvinte și diversitatea lor în limbile de pe tot globul.

Cercetarea lingvistică a înflorit în secolul al XX-lea și multe ramuri noi au apărut în lumea eclectică a cercetării lingvistice. Interesul pentru studiul limbilor din întreaga lume a condus la o creștere a abordărilor legate de natura sensului cuvântului. Cu toate acestea, principiile influente ale lui Saussure au plasat simbolismul fonetic într-o obscuritate nemeritată.

Filosoful american Charles Sanders Peirce, contemporan cu Saussure și, prin urmare, plasat istoric în contextul negării non-arbitrarului în limbaj, a analizat, de asemenea, natura relației dintre formă și sens, propunând propriul model de semn lingvistic. Modelul lui Peirce era format din trei componente: un *obiect* de reprezentare, sau un referent, un *representamen* sau forma de reprezentare, fie ea materială sau abstractă, și un *interpretant* care se referă la sensul semnului. Peirce a oferit o interpretare mai subtilă și mai exactă a relației dintre formă acustică și sens deoarece modelul propus de filosoful american presupune utilizarea experienței personale pentru decodarea semnului lingvistic..

Peirce a reușit să ofere o tipologie a semnelor lingvistice, constând în trei tipuri de asociere sunet-sens. Primul se referă la semnele *iconice* în care *semnificantul* și *semnificatul* se aseamnă unul cu celălalt prin împărtășirea unor calități comune (onomatopee, metaforă etc.). Al doilea semn lingvistic este cel *indexic*, în care relația dintre *semnificant* și *semnificat* se bazează mai degrabă pe contiguitate decât pe asemănare iar al treilea semn este cel *simbolic* în care nu există asemănare între *representament* și *obiect*, iar relația dintre formă și conținut este arbitrară, bazată pe reguli convenționale care sunt pur și simplu transmise de la o generație la alta prin intermediul practicii sociale (de exemplu, litere, numere etc.). În taxonomia lui Peirce observăm o scară a arbitrarității în limbaj în care semnele iconice sunt cele mai non-arbitrare iar simboluri cele mai arbitrare. Indexurile sunt plasate între cele două dimensiuni: naturală și convențională.

De interes pentru studiul actual este divizarea de către Peirce a semnelor iconice în *semne iconice pure* și *hipoiconice*, folosind semnele hipoiconice pentru a stabili trei relații între *representant* și *obiect*: *imagini*, *diagrame* și *metafore*. *Imaginile* sunt semne hipoiconice care se bazează pe o relație de similitudine cu referentul lor, acestea având proprietăți comune.

Diagramele reprezintă relații de asemănare între proprietățile obiectului și proprietățile semnului în sine, ceea ce le face mai abstracte decât prima categorie. Prin urmare, *imaginile* și *diagramele* manifestă diferite grade de abstractizare referindu-se la imitație, respectiv similitudine. Metaforele pot fi decodate numai prin convenție, printr-un cod social deja existent.

Acest capitol este o retrospectivă a statutului îndelung dezbătut al semnului lingvistic și o încercare de a introspecta iconicitatea semiotică prin intermediul modelului oferit de Charles Sanders Peirce și dezvoltat ulterior de semioticienii cognitivi. Având în vedere că fenomenele fonosemantice au prevalat tradiționala dezbateri *arbitrar versus non-arbitrar*, scopul acestei cercetări este de a postula argumente în favoarea iconicității și de a le aplica în cercetarea empirică.

Capitolul 3: Universalitate și specificitate în fonologie

Acest capitol conține o analiză contrastivă a limbilor engleză și română dintr-o perspectivă fonosemantică, cu scopul de a găsi asemănări și tipologii în sistemele lor fonetice și fonologice. Pentru a compara cele două sisteme fonetice, trebuie să fim conștienți de imaginea de ansamblu a universalității. Astfel, un cadru general pentru universalitate și tipologie este prezentat în prima parte, deoarece capitolul începe cu o trecere în revistă a celor mai importante contribuții la teoria universalilor în limbaj, concentrându-se în principal pe abordările generative și cognitive, care au dominat cercetarea lingvistică în a doua jumătate a secolului al XX-lea.

A doua parte a acestui capitol analizează universalitatea și tipologia în ceea ce privește sistemul fonetic și fonologic, subliniind importanța factorilor acustici și articulari în relația dintre sunet și semnificație. De asemenea, conține o analiză contrastivă între sistemele fonetice și fonologice englez și român, dintr-o perspectivă fonosemantică, speculând că asemănările și diferențele dintre cele două limbi își au rădăcinile în calitățile sunetelor individuale (foneme).

Studiile despre universalitate și tipologie în fonetică și fonologie se bazează pe găsirea simetriilor vocale și consonantale, a modelelor specifice de exprimare, analizarea și compararea segmentelor și suprasegmentelor, dar, în centrul întregii căutări se află investigarea sunetului în sine (fonem), unitatea minimă de semnificație distinctivă pe care lingviștii secolului XX au avut dificultăți în a o defini.

Valoarea fonosemantică a fonemelor, conform majorității teoriilor, constă în caracteristicile lor articulatorii și acustice care conduc la caracteristici fonologice distincte. Prin

urmare, studiul universalității și tipologiei în foneme include atât cercetarea fonetică, cât și cea fonologică.

Numărul de vocale este extrem de variat în inventarele fonetice din limbile vorbite pe tot globul. Engleza are între treisprezece și cincisprezece vocale, în funcție de dialect, având astfel un inventar vocalic mare, în timp ce limba română, considerată și ea ca având un inventar vocalic mare, conține șapte monoftongi și doi diftongi.

Una dintre cele mai interesante observații în ceea ce privește simbolismul fonetic, este că în toate limbile vorbite cunoscute există o vocală închisă anterioară nerotunjită, o vocală deschisă și o vocală posterioară rotunjită sau nerotunjită în inventarele lor fonetice, ceea ce dovedește că trăsăturile articulatorii cum ar fi închis vs. deschis, anterior vs. posterior și rotunjite vs. nerotunjite sunt prezente în toate limbile vorbite. Aceste caracteristici contrastive se află în centrul teoriilor fonosemantice.

Sistemele de consoane la nivel global afișează, de asemenea, o mare diversitate, având numeroase caracteristici și clasificări. În funcție de modul lor de articulare, sunetele consonantice pot fi clasificate în următoarele categorii: *nazale*, *ocluzive*, *continuante*, *vibrante* și *laterale* sau ca *labiale*, *alveolare*, *palatale*, *velare* și *glotale* în funcție de locul de articulare. Aceste grupuri sunt împărțite în continuare în sunete consonantale *sonante* și *surde*, care este una dintre cele mai importante caracteristici universale pentru acest grup de foneme, în special în ceea ce privește potențialul lor fonosemantic.

Deși engleza și româna împărtășesc au o rădăcină comună indo-europeană, rudele lor filogenetice apropiate sunt diferite, deoarece aparțin genurilor germanice și, respectiv, romanice. Ambele limbi posedă inventare fonetice de dimensiuni medii, cu foarte puține foneme rare, a căror funcție principală este de a contribui la particularitățile fiecăruia dintre cele două sisteme lingvistice. Limba română are treizeci și două de foneme, în timp ce engleza, care are multe dialecte globale, are aproximativ patruzeci și cinci.

Cele două sisteme fonologice au suferit schimbări masive de-a lungul timpului dar această investigație este doar ocazional diacronică, scopul său principal fiind de a sublinia asemănările și diferențele fonetice și fonologice dintre fonemele celor două limbi, care sunt analizate în funcție de importanța lor fonosemantică. Relația iconică dintre sunet și sens este constant explicată prin caracteristicile articulatorii ale organelor vocale dar și prin factori anatomici, producerea sunetelor implicând participarea fizică a anumitor mușchi, începând de la piept și ajungând, înainte de expulzarea aerului, la cavitățile orale și nazale.

La nivel fonetic și fonologic, cele două limbi contrastate par să aibă corespondenți pentru aproape toate segmentele de sunet, dar corespondența interfonetică unu-la-unu între

foneme este foarte rară. Cu toate acestea, micile diferențe fonetice nu reprezintă o piedică în studiile fonosemantice care plasează sunetele cardinale la baza oricărei investigații lingvistice.

Ideea centrală a lucrării curente este că limbajul și, prin urmare, producerea fonemelor nu sunt fenomene izolate și ele pot fi investigate numai din perspectiva relației lor imediate cu mediile fizice (articulatorii și acustice) și mentale (procese cognitive).

Capitolul 4: Symbolismul fonetic: Specificitate în engleză și română

1. Symbolismul fonetic în cuvinte onomatopoeice în engleză și română

Onomatopoeia este semnificativă pentru teoriile fonosemantice care asociază forma fonetică cu sensul semantic dintr-o perspectivă non-arbitrară, deoarece se referă la procesul de creare de cuvinte care imită sau seamănă din punct de vedere fonetic cu forma acustică a sunetului natural. Această imitare fonologică a sunetelor naturale se bazează pe utilizarea fonemelor, adică consoane și vocale, și este prezentă în majoritatea limbilor lumii. Cu toate acestea, modalitățile de imitare a sunetelor naturale sunt specifice fiecărei limbi, deoarece acestea au propriul sistem fonologic și de aceea onomatopoeia este, în multe cazuri, diferită din punct de vedere fonemic între diverse limbi.

Onomatopoeia este adesea considerată cel mai puțin important tip de symbolism fonetic, deoarece imitarea unui semn este considerată ca fiind un sistem convențional de semnificație și nu ca o conexiune naturală, non-arbitrară între sunet și sens. Această analiza contrastivă dintre cuvintele onomatopoeice din limbile engleză și română susține că, indiferent de diversele lor forme fonologice și de arbitraritatea sunet-sens, există, la nivel fonemelor, o iconicitate translingvistică incontestabilă care este declanșată de acustica sunetelor naturale.

Ca urmare a identificării fenomenelor non-arbitrare în limbaj, această cercetare este menită să identifice asemănările fonemice între cuvintele onomatopoeice care imită sunetele animalelor în engleză și română, dintr-o perspectivă fonosemantică. Ipoteza de lucru este că ambele limbi folosesc foneme iconice pentru a reda sunetele animalelor și, în plus, că aceste sunete redau, la scară universală, dimensiunea animalelor.

Pentru a analiza asemănările și diferențele dintre cuvintele onomatopoeice din engleză și română au fost alese paisprezece perechi imitative. Majoritatea acestora reprezintă sunete făcute de animalele domestice datorită prezenței lor comune în mediul fizic direct al vorbitorilor, iar principalul criteriu de comparație privește redarea, prin sunet, a dimensiunii.

Cercetările anterioare au demonstrat că aceste cuvinte onomatopice nu sunt fenomene marginale, deoarece oferă informații sincronice și diacronice valoroase cu privire la sistemele fonetice și fonologice. Mai mult, analiza comparativă dintre limbile engleză și română demonstrează că, deși cele două limbi au manifestări fonetice și fonologice diferite, simbolismul sunet-dimensiune este prezent în contrastul dintre vocalele anterioare și posterioare și în utilizarea consoanelor care, în ambele limbi, au locuri similare de articulare.

Aceste descoperiri arată, de asemenea, că, printr-o analiză etimologică, cuvintele onomatopice ar putea oferi informații valoroase despre teoriile originii limbajului (de exemplu, teoria *bow wow*). Onomatopeea este, astfel, un semn iconic acustic a cărui existență este demonstrată în toate limbile vorbite, indiferent de inventarul fonetic disponibil, dar care, totuși, este limitat de structura anatomică a aparatului vocal.

2. Universalitate și tipologie în fonestemele din engleză și română

Fonestemele sunt, asemeni cuvintelor onomatopice, structuri fonosemantice tipologice. Cercetările recente demonstrează frecvența lor, nu numai în vocabularul limbii engleze, ci în majoritatea limbilor lumii. Acestea, spre deosebire de iconismul pur (fonemele individuale fonosemantice), sunt constrânse de specificul limbii în care sunt prezente și prezintă forme asemănătoare în limbile apropiate din punct de vedere etimologic. Deși fonestemele nu sunt universale, asemeni iconicității din fonemele individuale, fiind constrânse de specificul fiecărui sistem fonologic, aceasta lucrare încearcă să demonstreze că fonestemele sunt o realitate lexicală și semantică în lexiconul limbii române și că tipologiile fonestemelor din engleză și română sunt declanșate de procesele acustice și articulatorii.

Comparația fonestemelor din engleză și română încearcă să identifice manifestări fonosemantice prin investigarea cluster-ului *fl-* în cele două limbi și explorarea cluster-ului *zb-* din limba română. Cuvintele care conțin grupul consonantic inițial *fl-* sunt printre cele mai frecvente în limba engleză între grupurile fonestemice, cu o sută treizeci și două de morfeme din care patruzeci și trei sunt considerate fonosemantice. Analiza fonosemantică a monomorfemelor din limba română care conțin consoanele inițiale *fl-* a arătat că, din cele șaptezeci și cinci de morfeme existente, patruzeci și nouă de morfeme au un comportament fonestemic, ceea ce înseamnă că 65,3% din cuvintele care încep cu *fl-* în vocabularul limbii române conțin fonesteme inițiale.

Cluster-ul inițial *zb-* din limba română nu are corespondenți fonestemici în limba engleză și, spre deosebire de fonestemul *fl-* din limba română, care conține, în general, cuvinte

înrudite din latină sau franceză, grupul fonestemic *zb-* conține douăzeci și patru de monomorfeme rădăcină care sunt, într-un procent covârșitor, de origine etimologică necunoscută. Analiza statistică a demonstrat că 88,9% dintre morfemele care încep cu *zb-* sunt fonosemantice. Iconicitatea ridicată a cuvintelor care conțin grupul inițial *zb-* poate fi legată de caracteristicile fonetice și articulatorii individuale ale celor două consoane /z/ și /b/ care, din punct de vedere fonosemantic, redau mișcare, vibrație sau magnitudine.

Diferitele manifestări fonestemice din grupurile inițiale *fl-* și *zb-* conturează particularități interesante pentru cele două limbi. Această analiză a perechilor fonestemice din cele două limbi a demonstrat că există atât asemănări (*fl-*), cât și tipologii lingvistice (*fl-* vs. *zb*) care merită studiate. Grupurile consonantice fonestemice își au rădăcina în cuvinte onomatopice în ambele limbi, iar semnificația lor este în mare parte indexică.

Existența și rezistența diacronică a fonestemelor sunt rezultatul proceselor cognitive specifice omului care, prin vorbire, îmbogățește câmpul semantic fonostemic, adăugând noi forme în vocabular. Involuntar, pe baza unor stimuli fonosemantici anteriori, vorbitorii contribuie la creșterea numărului cuvintelor fonestemice, pe baza asocierii sunet-sens.

Capitolul 5: Symbolismul fonetic: Universalitate în engleză și română

1. Iconicitatea sunet-sens în foneme

În diferite perioade istorice și sub influența diferitelor școli lingvistice, semanticiștii și semiologii au explorat asocierile non-arbitrare dintre sunet și sens, fermecați de acest teritoriu neexplorat. Cercetarea actuală încearcă să analizeze aceste fenomene lingvistice, care îmbină procesele cognitive și limbajul, în pofida limitărilor pe care știința modernă le are în a oferi răspunsuri certe cu privire la conexiunea dintre limbaj și emoție.

Multe studii fonosemantice au subliniat faptul că sunetele vorbirii pot reda sentimente de fericire și tristețe, liniște sau anxietate și multe alte stări afective, existând dovezi în privința proceselor psiholingvistice care duc la asocieri fonologico-semantice (de exemplu, textura, luminozitatea, culoarea, greutatea). Prin urmare, putem admite că există unele cuvinte care sunt mai plăcute din punct de vedere acustic, în timp ce altele, dimpotrivă, sunt mai puțin eufonice. Această caracteristică a fonemelor este studiată într-o ramură a lingvisticii numită *fonestetică* și, așa cum intenționează să demonstreze acest capitol, a fost folosită intens în diferite tipuri de discursuri pentru a manipula emoțiile publicului țintă. Astfel, cuvintele au un potențial expresiv, care le transferă proprietăți afective inerente, acesta fiind rațiunea care ghidează acest studiu.

Deși în lingvistica tradițională există un anumit consens privind faptul că fonemele nu au o semnificație individuală inerentă, ele au fost analizate în literatura fonosemantică și numeroase experimente din secolele XX și XXI au demonstrat că fonemele nu sunt lipsite de sens semantic (Sapir 1929, Kholer 1929, Ramachandran și Hubbard 2001 etc.). Această iconicitate individuală a fonemelor se datorează proceselor biologice specifice aparatului vocal în momentul producerii sunetelor.

2. Simbolismul fonetic universal în poezie: o analiză fonestetică

Acest subcapitol investighează fenomene fonosemantice în texte literare, folosind o abordare fonosemantică cognitivă, literatura fiind unul dintre domeniile care a folosit intens mecanismele fonosemantice pentru a reda eufonia sunetelor. Mulți cercetători (Jakobson 1980; Fonagy 1961; Whissell 1999; Tsur 1993) au demonstrat că asocierea dintre foneme și calități perceptuale a fost folosită conștient de poeți pentru a intensifica emoțiile cititorului.

În general, este recunoscut faptul că limbajul literar este cel mai bun loc pentru a observa manifestările fonestetice, în virtutea figurilor de stil pe care le folosește dar și a preocupării constante pentru calitățile sonore. Asocierea dintre sunet și semnificație a fost o preocupare constantă pentru mulți scriitori, deoarece au considerat că, alături de dispozitivele stilistice, sonoritatea și muzicalitatea cuvintelor ar crea o relație mai intimă cu cititorii lor.

Fonestetica este o extensie a simbolismului fonetic care, pe lângă identificarea unor asocieri între formele fonetice și semantice, măsoară și impactul emoțional al acestor asocieri, prin studierea calității estetice al sunetelor anumitor cuvinte.

Ipoteza preeminentă a prezentei cercetări este că atât în engleză, cât și în română, care aparțin aceleiași familii de limbi indo-europene, ca strămoși ai subdiviziunilor germanice și romanice, există dovezi ale realității fonosemantice în multe domenii lingvistice. Acest subcapitol măsoară amploarea reprezentărilor fonosemantice în literatură, analizând texte literare din cele două limbi.

Corpusul investigațiilor fonestetice este compus din trei poezii considerate a avea un grad ridicat de eufonie în poezia engleză și română: ultimele două strofe ale poemului "Corbul", scris de scriitorul american Edgar Allen Poe și publicat în 1845, poemul "Plumb" ("Plumb"), scris de poetul român George Bacovia și citit pentru prima dată în 1900 și strofa refren a poemului experimental "Jabberwocky" compus de scriitorul englez Lewis Carroll, care a apărut în romanul său din 1871 "Through the Looking-Glass".

Cercetarea utilizează o abordare cognitivă a limbajului, combinată uneori cu elemente de investigare structuraliste. Instrumentul de cercetare ales este metoda mixtă, deoarece investigația folosește atât date calitative, cât și cantitative.

Primele două texte literare, "Corbul" și "Plumb", au fost examinate folosind metoda de analiză a discursului literar, care este în principal calitativă, dar oferă și statistici cantitative. Analiza discursului literar a fost preferată datorită metodologiei sale care percepe textul ca pe o sursă dinamică de interacțiune scriitor-cititor, nu ca pe o structură statică de investigație. Metoda este folosită pentru a explora modul în care cei trei scriitori menționați mai sus manipulează emoțiile cititorilor prin dispozitive fonestetice deliberate sau involuntare. Cel de-al treilea poem, "Jabberwocky" este un studiu de caz care investighează aspecte aprofundate ale discursului literar. Studiului de caz a fost ales având în vedere complexitatea analizei, care, folosind o abordare cognitiv semiotică, investighează trei nivele diferite de iconicitate, folosind modelul lui Charles Sanders Peirce pentru semnul lingvistic.

Investigarea fonestetică a fonemelor din discursul literar evidențiază faptul că asociațiile sunet-sens în discursul poetic sunt extrem de asemănătoare. Textele literare analizate în limbile engleză și română oferă dovezi care demonstrează o relație între consoanele ocluzive și neplăcere sau o stare generală de neliniște; în plus, sibilanții transmit tristețe și melancolie, în timp ce consoanele lichide și nazale sunt plăcute și muzicale, dar triste. Vocalele din cele trei poeme ilustrează tiparele fonestetice universale: vocala anterioară /i/ este percepută ca redând fericire, luminozitate și strălucire, în timp ce vocala din posterioară /u/ denotă tristețe și întuneric.

În consecință, analiza demonstrează că există un limbaj poetic universal care utilizează instrumente foosemantice pentru a-i spori calitățile eufonice. Poeziile din ambele limbi oferă date similare cu privire la calitățile perceptuale la care se referă fonemele individuale, date care sunt, de asemenea, în concordanță cu constatările anterioare, demonstrând astfel existența psihologică a simbolismului fonetic în textele literare analizate.

Studiul de caz, prin juxtapunerea diferitelor tipuri de relații iconice, demonstrează importanța modelului triadic al semnului lingvistic al lui Charles Peirce și faptul că iconicitatea, atunci când se utilizează un cadru teoretic precis, este ușor de demonstrat.

Utilizarea mecanismelor fonestetice în literatură demonstrează că legăturile non-arbitrare dintre sunet și semnificație pot produce adevărate capodopere literare, a căror faimă este universală și atemporală.

3. Simbolismul fonetic universal în cuvinte noi în limba engleză

Scopul principal al subcapitolului actual este de a cuantifica asocierile fonosemantice dintr-o perspectivă interlingvistică și de a evalua calitativ beneficiile sau dezavantajele simbolismului fonetic în învățarea/predarea limbii engleze ca limbă străină (EFL). Cercetarea, pe lângă evaluările cantitative și calitative ale noilor elemente lexicale din limba engleză, se concentrează, de asemenea, pe două experimente al căror scop este de a determina dacă simbolismul fonetic poate facilita învățarea / predarea EFL. Experimentele folosesc o abordare contrastivă, participanții fiind elevi ai limbii engleze ca limbă străină, a căror limbă maternă este limba română.

Pentru a demonstra că aceste cuvinte nou intrate în vocabularul limbii engleze conțin corespondențe fonemoționale, acestea au fost analizate în funcție de incidența consoanelor și vocalelor, comparând fonemele individuale cu proprietățile lor psiholingvistice, demonstrate de studii anterioare. (Magnus 2001, Fónagy 2001, Crystal 1994, Whissell 2017, Johansson et al. 2020) Folosind "Lista de cuvinte noi" din Dicționarul Oxford al limbii engleze, am selectat douăzeci și două de adjective care exprimă trăsături umane (în special morale) și au conotații pozitive sau negative. Am descoperit un grad ridicat de corespondență între fonemele individuale din adjective cu semnificație pozitivă/negativă și cele mai plăcute/neplăcute foneme enumerate anterior de Crystal (1994) și Whissell (2017)s. Investigarea fonosemantică lexicală a adjectivelor demonstrează o potrivire ridicată între forma fonetică și sensul cuvântului și demonstrează, de asemenea, că limbile posedă un mecanism inerent care favorizează adopția cuvintelor fonosemantice, acestea acomodându-se mai bine mijloacelor de comunicare actuale.

Astfel, iconicitatea nu ar trebui să fie exclusă a priori din predarea/învățarea EFL, aspect demonstrat și prin două experimente al căror scop a fost evaluarea răspunsului elevilor români de limbă engleză în anumite exerciții de decizie lexicală. Participanții implicați în cele două experimente au fost șaiszeci de elevi români care studiază engleza ca primă limbă străină în școală și aparțin unor nivele diferite de competență în conformitate cu Cadrul European Comun de Referință (CEFR). Stimulii utilizați în cele două experimente s-au bazat pe adjectivele folosite în experimentul anterior.

Rezultatele obținute în cele două experimente pentru toate cele trei grupe, fundamentează faptul că adjectivele conțin trăsături fonestetice, care le transferă calități eufonice. Acest lucru poate dovedi, de asemenea, că includerea lor în dicționarul limbii engleze nu este arbitrară, ci, dimpotrivă, direct legată de gradul lor de iconicitate.

Așa cum era de așteptat, rezultatele pentru cele trei grupe au arătat că elevii de nivel începător au avut performanțe mai bune decât nivelele intermediar și avansat, ceea ce demonstrează că

simbolismul fonetic este mai prezent la vârste mai fragede și descrește ca intensitate odată cu vârsta.

Prin dispozitive fonestetice putem, astfel, să măsurăm nivelul eufonic al sunetelor dar și să găsim răspunsuri privind alte fenomene care asociază forma acustică cu atributele emoționale și senzoriale. Spre deosebire de alte fenomene fonosemantice, care sunt în mare parte legate de particularitățile fonetice și fonologice ale unei anumite limbi (onomatopee, fonesteme), fonestetica este universală, deoarece iconicitatea individuală a fonemului este prezentă în toate limbile vorbite. Demonstrând prezența elementelor fonestetice în cuvintele nou intrate în limba engleză, putem presupune că fenomenul simbolismului fonetic este prezent și în limbajul de zi cu zi și că vorbirea este, uneori, rezultatul unei complicități între limbaj și emoții.

6. Concluzii generale

Această cercetare academică a început cu entuziasm ca urmare a unui interes profund pentru semiotică și natura semnului lingvistic. De-a lungul procesului de cercetare, majoritatea ipotezelor privind existența unor fenomene fonosemantice non-arbitrare în limba engleză s-au dovedit corecte și, mai mult decât atât, cercetarea s-a extins la limba română, înregistrând aceleași rezultate satisfăcătoare. Această cercetare a venit ca o consecință a numărului tot mai mare de studii care admit rolul elementelor arbitrare și non-arbitrare în limbaj, care se distanțează de scrierile secolului XX care proclamau arbitraritatea exclusivă a limbajului. Această teză este, prin urmare, o contribuție la dialogul semiotic cu privire la natura semnului lingvistic, pledând pentru o abordare echilibrată care, deși admite preeminența arbitrariului, încearcă să facă lumină asupra fenomenelor simbolismului fonetic care pot fi utilizate în mod prolific în mai multe domenii de cercetare.

Manifestările fonosemantice în limbaj au fost demonstrate empiric timp de mai multe decenii, deoarece multe vocabulare din întreaga lume au un număr mare de cuvinte iconice (ideofoane, mimetici etc.) care validează faptul că simbolismul fonetic nu este un fenomen neglijabil. Aceste asocieri iconice sunet-sens au fost demonstrate și în limba engleză, arătând că o anumită parte a vocabularului său conține elemente iconice. Prin urmare, scopul principal al tezei actuale nu a fost doar acela de a demonstra existența fonosemanticii în limba engleză, ci și de a găsi, printr-o analiză contrastivă, dovezi ale realității lor psiholingvistice în limba română. Dimensiunea fonosemantică a vocabularului limbii române nu a fost încă măsurată și, din păcate, această lucrare nu acoperă decât o parte restrânsă a asocierilor sunet-sens, prezente în limba română. Cu toate acestea, dovezile empirice din acest studiu arată că există un teren

fertil pentru cercetări viitoare care ar putea duce la numeroase concluzii interesante cu privire la originea limbajului și alte procese sincronice.

Ipoteza preeminentă a acestei teze este că fonemele individuale conțin elemente de iconicitate și că asocierile iconice dintre forma fonologică și cea semantică sunt generate de caracteristicile fonetice și fonologice, adică poziția articulatorilor și locul și modul de articulare și că, în plus, aceste caracteristici sunt universale, indiferent de diferențele fonologice dintre limbi. Astfel, spre deosebire de sistemele fonetice și fonologice din limbile engleză și română, această cercetare și multe alte studii comparative afirmă clar că congruența fonemică unu-la-unu este extrem de rară. Cu toate acestea, studiile fonosemantice nu consideră acest aspect un impediment în asocierile iconice trans-lingvistice, deoarece sunetele cardinale, de pe tot globul, sunt rostite prin utilizarea aceluiași caracteristici articulatorii. Atât engleza, cât și româna afișează un contrast vocalic între caracteristicile anterioritate și posterioritate, rotunjit și nerotunjit sau închis și deschis, iar acest lucru este valabil pentru majoritatea limbilor vorbite. De asemenea, cele mai importante caracteristici consonantale, dintr-o perspectiva fonosemantică, sonor, surd, bilabial, nazal sau ocluziv, sunt prezente la o scară (aproape)universală și, în consecință, în cele două limbi țintă ale acestei cercetări.

Bibliografie selectivă

Assaneo, M. F., Nichols, J. I., Trevisan, M. A. (2011) 'The anatomy of onomatopoeia', *PLoS one*, 6(12), e28317. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0028317>

Blasi, D. E., et al. (2016) 'Sound- meaning association biases evidenced across thousands of languages', *PNAS*, 113 (39) 10818-10823.

Chandler, D. (2007) *Semiotics. The Basics. Second edition*, Routledge, 2 Park Square, New York.

Chomsky, N., Halle, M. (1968) *The sound pattern of English*, Harper & Row, New York.

Comrie, B. (1989) *Language Universals and Linguistic Typology. Syntax and Morphology. Second Edition*, The University of Chicago Press, Chicago.

Crystal, D. (1995) 'Phonaesthetically speaking', *English Today* 42, vol. 11, no. 2, pp. 8-12.

- Finegan, E. (2008) *Language: its structure and use. 5th edition*, Boston, MA: Thomson Wadsworth
- Fónagy, I. (1961 Fónagy, I. (2001) *Languages within languages. An evolutive approach*, John Benjamin Publishing Company, Foundations of semiotics series (no. 13)) 'Communication in Poetry', *Word* 17: 194-201.
- Hiraga, M. (2005) *Metaphor and Iconicity: A cognitive Approach to Analysing texts*, Palgrave MacMillan, New York.
- Hinton, L., Nicols J., Ohala J. J. (1994) *Sound Symbolism*, Cambridge University Press.
- Hockett, C. F. (1958) *A course in modern linguistics*. New York: Macmillan
- Hyman, L. (2008) 'Universals in phonology. Linguistic Review' - *Linguist Rev.* 25. 83-137. 10.1515/TLIR.2008.003
- Humboldt von, W. (1999) *On Language: On the Diversity of Human Language Construction and its Influence on the Mental Development of the Human Species*. ed. by Michael Losonsky, translated by Peter Heath, Cambridge University Press.
- Jakobson, R. (1966) 'Quest for the Essence of Language', *Selected Writings II* 51: 345-359. 92, No. 5, *Comparative Literature*, pp. 1026-1032 DOI: 10.2307/2906890.
- Jakobson, R., Waugh, L., R. (2002) *The Sound Shape of Language*, Mouton de Gruyter, Berlin.
- Jespersen, O. (1922) *Language - Its Nature, Development and Origin*, Allen and Unwin, London.
- Johansson, E. et al., (2020) 'The typology of sound symbolism: Defining macro-concepts via their semantic and phonetic features', *Linguistic Typology* 24, 2, 253-310.
- Köhler, W. (1929). *Gestalt psychology*. Liveright
- Knoeferle, K., et al., (2017) 'What drives sound symbolism? Different acoustic cues underlie sound-size and sound-shape mappings', *Scientific Reports* 7: 5562 DOI:10.1038/s41598-017-05965-y
- Lin, A. (2011) 'Animal Onomatopoeia: How accurate are they?', Available online: https://www.academia.edu/5052178/Animal_Onomatopoeia_How_accurate_are_they
- Maddieson, I. (1999) 'In search of universals', In *ICPhS-14*, 2521-2528.

- Magnus, M. (1998) *The Gods of the Word: Archetypes in the Consonants*, Truman State University Press. Kirksville,MO.
- Magnus, M. (2001) *What's in a Word? Studies in Phonosemantics*. Dissertation submitted for the degree of Doctor Philosophiae, NTNU.
- Marchand, H. (1958) 'Phonetic Symbolism in English Word Formation', *Indogermanische Forschungen* 64: 146-168.
- Marin, C. G. (2009) *Some Aspects of English-Romanian Contrastive Studies*, Language and Literature – European Landmarks of Identity, 5 (1) Universitatea din Pitești.
- Monaghan P., et al., (2014) 'How arbitrary is language?', *Phil. Trans. R. Soc. B* 369: 20130299. <http://dx.doi.org/10.1098/rstb.2013.0299>
- Mubarak, A. S. (2009) 'The Reality of English Phonaesthemes: A Theoretical and Empirical Investigation'
- Newman, S. (1933) 'Further Experiments in Phonetic Symbolism'. *The American Journal of Psychology*, 45(1), 53-75. doi:10.2307/1414186
- Nuckolls, J. B. (1999) 'The Case for Sound Symbolism', *Annual Review of Anthropology*, 28.
- Ohala, J. (1983) 'The Origin of Sound Patterns in Vocal Tract Constraints', In P. MacNeilage ed., *The Production of Speech*, 182-216, Berlin: Springer-Verlag.
- Peirce, C.S. (1931-1958) *Collected papers of Charles Sanders Peirce*, 8 vols. Edited by Charles Hartshorne, Paul Weiss, and Arthur Burks. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Ramachandran, V. S., Hubbard, M., E. (2001) 'Synaesthesia: A window into perception, thought and language', *Journal of Consciousness Studies* 8.3–34.
- Roach, P. (2009) *English Phonetics and Phonology. A Practical Course (fourth edition)*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Saussure, F. de, (1959) *Course in General Linguistics*. New York: The Philosophical Library
- Sapir, E. (1929) 'A Study in Phonetic Symbolism', *Journal of Experimental Psychology* 12: 225-239.

Shinohara, K., Kawahara, S. (2016) 'A Cross-linguistic Study of Sound Symbolism: The Images of Size', *Proceedings of the Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*. 396-410.

Smith, C. A. (2016) 'Tracking semantic change in fl- monomorphemes in the OED', *Journal of Historical Linguistics*, 6(2), 165–200. <https://doi.org/10.1075/jhl.6.2>

Tsur, R. (1922) *What Makes Sound Patterns Expressive?* Duke University Press, Durham, NC.

Whissel, C. (1999) 'Phonosymbolism and the emotional nature of sounds: Evidence of the preferential use of particular sounds in texts of differing emotional tone', *Perceptual and Motor Skills*, 89: 19-48.

Dicționarul Explicativ al Limbii Române, (1998), Univers Enciclopedic, București.

The Oxford English Dictionary, <https://public.oed.com/updates/new-words-list-january-2020/>